

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 8 (216) серпень 2023

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (категорія “Б”) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270–1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.8/216.2023>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Микола ГАЛІВ – д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – д.пед.н., проф., Міжрегіональна академія управління персоналом

Наталія БИШЕВЕЦЬ – к.пед.н., Національний університет фізичного виховання і спорту України

Галина БЛАВИЧ – д.пед.н., проф., ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Ірина ЗВАРИЧ – д.пед.н., проф., Київський національний торговельно-економічний університет

Микола ПАНТЮК – д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Тетяна ПАНТЮК – д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Лукаш ТОМЧИК – д.соц.н. (педагогіка), Педагогічний університет в Кракові, Польща

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – к.пед.н., Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)

Даніель УОЛЛЕР – д.філос.н., Університет Центрального Ланкаширу (м. Престон, Великобританія)

Марія ЧЕПІЛЬ – д.пед.н., проф., академік АНВО України, Заслужений діяч науки і техніки України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Олександра ЯНКОВИЧ – д.пед.н., проф., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; д.таблїт., проф., Куявсько-Поморська вища школа (м. Бидгош, Польща)

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол № 10 від 31.08.2023)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

No. 8 (216) August 2023

Published since February 2002

UDC 051 The journal “Youth and market” is included into the list of scientific professional publications of Ukraine (**category “B”**) in the field of pedagogical sciences: 011 – Educational, pedagogical sciences, the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020 No. 886 (Appendix 4). Specialties: 012 – Preschool education; 013 – Primary education; 014 – Secondary education (due to subject specializations); 015 – Professional education (according to specializations); 016 – Special education, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 09.24.2020 No. 1188 (Appendix 5).

Founder and published: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Ivan Franko Str., 24, Drohobych, Lviv Region, Ukraine, postal code 82100
The journal is registered in the Ministry of Justice of Ukraine
Published State registration license: Series KB № 12270–1154 IIP since 05.02.2007

ISSN 2308-4634 (Print) “Youth and market” is indexed in such databases: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020:82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.8/216.2023>

EDITORIAL BOARD

Head editor: Mykola HALIV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan BAKHOV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Interregional Academy of Personnel Management*

Nataliya BYSHEVETS – *Candidate of Pedagogic Sciences, National University of Physical Education and Sports of Ukraine*

Halyna BILAVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., SHEE “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”*

Iryna ZVARYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Kyiv National University of Trade and Economics*

Mykola PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Tetyana PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Lukasz TOMCZYK – *Doctor of Social Sciences (Pedagogic), Pedagogical University of Cracow, Poland*

Nadia Laura SERDENCUC – *Candidate of Pedagogic Sciences, Stefan cel Mare University from Suceava (Romania)*

Daniel WALLER – *Doctor of Philosophy Sciences, University of Central Lancashire (Preston, UK)*

Mariya CHEPIL – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Oleksandra YANKOVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,

Tel. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; website: <http://mir.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol No. 10, 31.08.2023)

Links to the publication of “Youth and market” obligatory

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.

Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Молодь і ринок

№ 8 (216) серпень 2023

ЗМІСТ

Оксана Ісасва, Ганна Шайнер Методологічні підходи до формування особистості майбутніх фахівців у технічних ЗВО	7
Анатолій Бровченко, Алла Руденченко Етнодизайн у системі неперервної дизайн-освіти України	10
Вікторія Іванова, Тетяна Мочан Теоретичні аспекти і методичні підходи до аналізу професійної компетентності майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення	15
Микола Галів, Василь Менько Організація та результативність навчання у Нижньогаївській середній школі на Дрогобиччині (1940–1980-ті рр.)	20
Владислава Батиргарєєва, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, Дарина Євтєєва Бінарні заняття у процесі реалізації ОНП “Право” в Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України	28
Галина Білавич Діяльність благодійних фондів щодо доброчинності крізь призму підготовки майбутніх фахівців	35
Тетяна Пантюк, Олена Невмержицька Роль музею у сучасній шкільній освіті	40
Каталін Гнатик, Катерина Лізак, Катерина Фодор Використання навчальних тренінгів у професійній підготовці майбутніх філологів	44
Наталія Грицак Сторітелінг як інструмент формування професійно-мовленнєвої компетентності здобувачів вищої освіти	48
Роман Горбатюк, Наталія Білан, Степан Сіткар Діагностична компетентність у структурі професійної підготовки здобувачів вищої освіти	53
Ірина Герасимова, Валентина Малик Сучасні підходи до тлумачення поняття “освітній простір університету”	58
Тетяна Шупик, Ольга Лобова Організаційно-методична модель підготовки майбутнього вихователя до творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку засобами казки	62
Інна Яшук, Наталія Казакова Методологічні підходи до організації національно-патріотичного виховання курсантів ЗВО системи МВС і формування у них патріотизму як комплексної особистісної і базової професійної якості	67
Анатолій Мартинюк Система вищої освіти в Україні та Індії: порівняльний аналіз	73
Леся Смерчак До проблеми формування умінь і навичок комунікації дітей з особливими освітніми потребами	79

Тетяна Стамбульська Особливості виховання національно-мовної особистості здобувачів фахової передвищої освіти в умовах війни	83
Ванда Вишківська, Євген Прокоф'єв, Ольга Ступак Моделювання професійної діяльності фахівців: концептуальні засади	87
Юлія Мендрух, Ельвіра Остапенко, Ольга Ходакевич, Вадим Тинний Методологічні підходи до формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю	93
Людмила Врочинська, Надія Кравець, Людмила Лук'яник Виховання доброзичливого ставлення до однолітків у дітей старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності	97
Ельвіра Манжос, Алла Кондратюк, Юлія Остраус Розвиток навичок професійного мовлення у майбутніх фахівців медичної галузі	101
Олена Мурзіна, Наталія Грінівецька, Міхаїл Вовченко, Максим Щербаков Анатомічний стіл як найбільш технологічно вдала система візуалізації в медичній освіті	106
Ганна Вишневська Етнокультурні тенденції вдосконалення змісту шкільної освіти в Україні (90-ті рр. ХХ – 10-ті рр. ХХІ ст.)	110
Валентина Водяна, Людмила Щур, Сергій Маловічко, Анатолій Баньковський, Ірина Машталер, Тетяна Солонинка Формування естетичного світобачення дітей та молоді у процесі художньо-творчої діяльності в закладах позашкільної освіти	116
Ірина Кузьміна Використання сторітелінгу на уроках української мови: роздуми про проблему деяких дидактичних аспектів	122
Тетяна Мастеркова Самоосвітня діяльність педагога як чинник змін освітнього процесу	126
Хоу Ісюань Педагогічне стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі китайських закладів вищої освіти	130
Яна Чигріна Деякі механізми розвитку педагогічної майстерності майбутніх фахівців, що працюють в інклюзивній освіті	135
Олександр Іваненко Педагогічна діагностика формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури в процесі змішаного навчання	139
Марія Ліоненко Технологія RWCT: осмислення і впровадження у систему мовної освіти Нової української школи	144
Вей Чжан Застосування прогресивних ідей китайського досвіду формування професійної компетентності вокалістів в українському освітньому просторі	149
Андрій Гедзик, Віталій Потапкін Використання комп'ютерних технологій як засобу формування інформатичної компетентності майбутніх учителів технологій	155

Youth & market

No. 8 (216) August 2023

CONTENTS

Oksana Isayeva, Hanna Shayner Methodological approaches to personality formation of future specialists in higher technical institutions	7
Anatoliy Brovchenko, Alla Rudenchenko Ethno design in the continuous design education system of the Ukraine	10
Victoria Ivanova, Tetiana Mochan Theoretical aspects and methodological approaches to analyzing the professional competence of future operators in the field of information and software processing	15
Mykola Haliv, Vasyl Menko Organization and effectiveness of learning in Nyzhni Hai Secondary School in Drohobych district (1940–1980s)	20
Vladyslava Batyrgarcieva, Viktoriia Vorozhbit-Horbatiuk, Daryna Yevtieieva Binary courses in the process of implementation of the ONP “Law” at the Academicial Stashis Scientific Reserch Institute for the Study of Crime Problems National Academy of Law Sciences of Ukraine	28
Halyna Bilavych Activities of charitable funds regarding charity through the prism of training future specialists	35
Tetiana Pantiuk, Olena Nevmerzhytska The role of museums in the modern secondary schools education	40
Katalin Hnatyk, Kateryna Lizak, Kateryna Fodor Use of educational trainings in the professional studies of future philologists	44
Nataliia Hrytsak Storytelling as a tool of professional speech competence formation of higher education students	48
Roman Horbatyuk, Nataliia Bilan, Stepan Sitkar Diagnostic competence in the professional training structure of higher education acquires	53
Iryna Gerasymova, Valentyna Malyk Modern approaches to the interpretation of the concept of “university educational space”	58
Tetiana Shupyk, Olga Lobova Organizational and methodological model of the training of the future educator for the creative development of children of older preschool age through fairy tale	62
Inna Yashchuk, Nataliia Kazakova Methodological approaches to organizing national-patriotic education of cadets in the system of the Ministry of Internal Affairs of ukraine and formation of patriotism as a comprehensive personal and basic professional quality	67
Anatoliy Martyniuk System of higher education in Ukraine and India: a comparative analysis	73
Lesya Smerechak To the problem of formation of skills and communication of children with special educational needs	79

Tetiana Stambulska Peculiarities of education of the national and linguistic personality of applicants for professional higher education in the conditions of war	83
Vanda Vyshkivska, Yevhen Prokofiev, Olga Stupak Modeling of the professional activities of specialists: conceptual basis	87
Iuliia Mendrukh, Elvira Ostapenko, Olha Khodakevych, Vadym Tynnyi Methodological approaches to formation of communicative competence of future economists	93
Liudmyla Vrochynska, Nadia Kravets, Liudmyla Lukianyk Education of benevolent attitude towards peers in children of older preschool age in the process of game activities	97
Elvira Manzhos, Alla Kondratiuk, Yuliia Ostraus Development of professional communicative skills of future medical specialists	101
Olena Murzina, Natalia Hrynivetska, Mikhail Vovchenko, Maxim Shcherbakov Interactive anatomical table as the most technologically modern visualization system in medical education	106
Hanna Vyshnevska Ethno-cultural trends in improving the content of school education in Ukraine (1990–2010)	110
Valentyna Vodiana, Liudmyla Shchur, Serhii Malovichko, Anatolii Bankovskyy, Iryna Mashtaler, Tetiana Solonynka Formation of aesthetic worldview of children and youth in the process of artistic and creative activity in out-of-school education institutions	116
Iruna Kuzmina Utilizing storytelling in Ukrainian language lessons: reflections on some didactic aspects	122
Tatyana Masterkova Self-education activity of a teacher as a factor of changes in the educational process	126
Hou Isuan Pedagogical stimulation of future chemistry teachers to professional self-fulfillment in the educational process of Chinese institutions of higher education	130
Yana Chigrina Some mechanisms of development of pedagogical skills of future specialists working in inclusive education	135
Oleksandr Ivanenko Pedagogical diagnostics of the formation of readiness for professional activities of future teachers of physical culture in the process of mixed learning	139
Mariia Lionenko RWCT technology: understanding and incorporation into the language education system of the New Ukrainian School	144
Wei Zhang Application of progressive ideas of the Chinese experience of forming professional competence of vocalists in the Ukrainian educational space	149
Andrii Hedzyk, Vitaliy Potapkin Using computer technologies as a means of developing informational competence for future technology teachers	155

approach to formation of readiness of students of higher technical educational institutions for professional communication]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 44 p. [in Ukrainian].

2. Lukashchuk, O.S. (2013). Evolyutsiya sotsiokulturnoho statusu vyshchoyi osvity [Evolution of the socio-cultural status of higher education]. *Ukrainian society*. No. 1. pp. 75–87. [in Ukrainian].

3. Lyannoy, Yu.O. (2016). Profesiyna pidhotovka maybutnikh mahistriv z fizychnoyi reabilitatsiyi u vyshchych navchalnykh zakladakh: teoretyko-metodychnyy aspekt [Professional training of future masters in physical rehabilitation in higher educational institutions: theoretical and methodological aspect]. *Monograph*. Sumy, 566 p. [in Ukrainian].

4. Maksymovska, N.O. (2013). Animatsiyina stratehiya vdoskonalennya sotsialno-vykhovnoho seredovyshcha zakladu vyshchoyi osvity kulturno-mystetskoho profilu v konteksti Bolonskoyi systemy [Animation strategy for improving the socio-educational environment of a higher education institution of cultural and artistic profile in the context of the Bologna system]. *Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture*. Vol. 40. pp. 189–198. [in Ukrainian].

5. Savchenko, O. (2012). Problemy i perspektyvy mizhnarodnoyi intehratsiyi vyshchoyi Osvity [Problems and prospects of international integration of higher education]. *Collection of scientific works of the Uman State Pedagogical University*. Part 3. pp. 273–278. [in Ukrainian].

6. Stepanchenko, N.I. (2014). Osnovni napryamy vyshchoyi osvity z fizychnoho vykhovannya v konteksti idey novoyi osvitnoyi paradyhmy [The main directions of higher education in physical education in the context of the ideas of the new educational paradigm]. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. Vol. 38. pp. 439–446. [in Ukrainian].

7. Sushchenko, L.P. (2015). Osoblyvosti formuvannya zdibnostey maybutnikh fakhivtsiv z fizychnoyi reabilitatsiyi v umovakh suchasnoyi paradyhmy vyshchoyi fizkulturnoyi osvity [Peculiarities of the formation of abilities of future specialists in physical rehabilitation in the conditions of the modern paradigm of higher physical education]. *Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Vol. 3 (1). pp. 347–350. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.07.2023

УДК 37-022.332:7.012]:39(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.285115>

Анатолій Бровченко, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дизайну
Київського університету імені Бориса Грінченка
Алла Руденченко, доктор педагогічних наук,
завідувач кафедри декоративного мистецтва і реставрації
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЕТНОДИЗАЙН У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ДИЗАЙН-ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті розглядаються структура та функції елементів розроблюваної підсистеми з етнодизайну національної системи неперервної дизайн-освіти. Ключовим елементом підсистеми є регіональні дизайн-центри Ремісничої палати. Передбачається співпраця палати з Радою дизайну як провідником державної політики в сфері дизайну та створення при ній Музею дизайну. Підготовка етнодизайнерів у розглядуваній підсистемі має відбуватися на двох рівнях. Перший пов'язаний з варіюванням зразків традиційного декоративно-вжиткового мистецтва та органічного поєднання національних традицій зі світовими досягненнями, другий – з розробкою масштабних комплексних проєктів етно-середовищ.

Ключові слова: етнодизайн; підсистема; традиції; дизайн-центри; ремісничка палата; національний стиль.

Лім. 10.

Anatoliy Brovchenko, Ph.D. (Pedagogy),
Associate Professor of the Design Department,
Borys Grinchenko Kyiv University
Alla Rudenchenko, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Head of the Decorative Arts and Restoration Department,
Borys Grinchenko Kyiv University

ETHNO DESIGN IN THE CONTINUOUS DESIGN EDUCATION SYSTEM OF THE UKRAINE

The article examines the structure and functions of the elements of the developing cultural-artistic ethno design subsystem in the national system of continuous design education.

Taking into account the fact that in scientific sources, the concepts of “Folk Design” and “ethno design” function are parallel; the authors clarify their essence and identified synonymy.

In the considered subsystem, the system-forming element is the Chamber of Crafts of Ukraine with regional design centers, which will coordinate the training of ethno-designers with the needs of business, social and industrial spheres. The author assumes that regional design centers will hold: meetings with representatives of business and higher educational establishments regarding practice for future ethno designers, ethno design courses with the involvement of folk masters, bearers of deep traditions of decorative and applied art, qualification exams, and formation of professional qualifications for future ethno designers. The Chamber of Crafts will be in partnership with the National Council of Design, an element of the overall system of continuing design education, which implements state policy in the field of design. The authors are convinced of the need to restore the work of the Design Council, one of the main tasks of which is to stimulate and coordinate the work related to the creation of the industrial and regional design-ergonomic services, the training of specialists with higher and secondary education in the field of design and ergonomics. The research considers it necessary to create a Museum of Design under this council, which will collect the best domestic and foreign samples of ethno design.

The training of ethno designers in the considered subsystem should take place at two levels. At the first level, ethno designers study the material cultural heritage of the Ukraine, ethnography, conducting artistic and design activities to vary the best examples of traditional decorative and applied art and an organic combination of national traditions with world achievements that combine innovation and "nationality" imbued with the national spirit. At the second level, future ethno-designers conduct large-scale complex artistic and project development of environments in the national style.

Keywords: ethno design; subsystem; traditions; design centers; craft chamber; national style.

Постановка проблеми. Перехід в економічно розвинених країнах до великого машинного фабрично-заводського виробництва, що почався у другій половині XVIII – початку XIX ст., спричинив появу професії дизайнера для проектування виробів на художній основі для тиражування. Такі вироби і створюване нове штучне середовище перестали відігравати роль ідентифікатора певної національної культури. Дизайн став один із факторів, котрий спричинив “розмивання” і деформування традиційного етнічного середовища. Воно набувало космополітичних ознак на протязі століть, яке протязом століть формувалося протодизайнерами та відповідало ментальності етносу. Ментальність народу, система його архетипів відображаються своєрідно і специфічно в пластичності предметного світу. Цей специфічний навколишній предметний світ, зі свого боку, впливав на його творців і на майбутні покоління, підтримуючи і формуючи своєрідний психічний національний тип.

Пройшовши тривалий час розвитку як художньо-проектна культура, дизайн набув вагомості сили, проник у всі сфери людського життя та виробництва, несучи певні ідеологічні смисли і проектуючи майбутнє суспільство. Ще більше посилюється потреба у підготовці фахівців, спроможних поєднувати у проектній діяльності глибинні традиції народного мистецтва та досягнення сучасних технологій, створюючи гармонійне етнічне середовище відповідне ментальності етносу, що проживає на певній території. Крім того, в час глобалізаційних процесів, зростання конкуренції на світовому ринку товарів і послуг висуваються нові, більш жорсткі вимоги до виробленої продукції, яка має бути не лише бездоганною за якістю, але й гідно репрезентувати національну самобутність країни-виробника. У сучасних умовах стандартів та уніфікованості зростає роль культури, що ідентифікує й презентує націю серед багатьох народів світу [9]. Проектну діяльність зі створення сучасних форм матеріального середовища з використанням традиційних елементів мате-

ріальної культури певного етносу, що відповідає змістовим та естетичним характеристикам конкретної етнокультури називають етнодизайном, або народним дизайном, в англійському варіанті “Folk Design” [6].

Українська дизайн-освіта потребує трансформації у національну систему неперервної дизайн-освіти, однією із основних підсистем якої, на нашу думку, має бути культурно-мистецька з етнодизайну, яка потребує обґрунтування і розроблення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема етнодизайнерської освіти є досить актуальною для досліджень вітчизняних науковців. Цій темі значну увагу приділяє Л. Оршанський, розглядаючи етнодизайн як важливу складову змісту технологічної освіти. О. Фурса проводить дослідження становлення і розвитку системи освітньої підготовки дизайнерів в Україні і світі як невід’ємної складової загальної системи вищої освіти й дієвого фактора розвитку проектно-культури суспільства. Обґрунтовують необхідність посилення компонента з етнодизайну в освітніх програмах підготовки майбутніх дизайнерів одягу як засобу формування їх ключових компетентностей С. Давидова, Н. Дерев’янка. У своїй дисертації І. Сиваш розглядає етнодизайн як складник української культури. Концепції етнодизайну при підготовці майбутніх дизайнерів у мистецьких закладах вищої освіти, розглядає А. Дяченко. Порушує проблему утвердження національної ідентичності вітчизняного дизайну та відображення особливостей української ментальності засобами дизайнерської творчості із застосуванням новітніх комп’ютерних технологій І. Ціділо. В. Павлуць присвятив своє дослідження теоретично-методологічному обґрунтуванню доцільності розширення етнокультурного контенту дизайн-освіти в Україні. Він окреслює перспективи інтеграції етнокультурних традицій у систему підготовки дизайнерів у вітчизняних ЗВО.

Мета статті: розкрити структуру та функції елементів розробленої підсистеми етнодизайну

(культурно-мистецької) у національній системі неперервної дизайн-освіти.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтування і розробка в системі національної неперервної дизайн-освіти підсистеми з етнодизайну для підготовки висококваліфікованих етнодизайнерів – актуальне завдання сьогодення. Етнодизайн тісно пов'язаний з народним мистецтвом, Тому вважаємо за необхідне уточнити сутність термінів “народне мистецтво”, “народний дизайн” (“Folk Design”), “етнодизайн”, вживаних у наукових джерелах.

Тривалий час народна творчість не вважалася мистецтвом. Напевно тому, що під “мистецтвом” розуміли тільки “високі” зразки, відносячи простонародну творчість до сфери уваги народознавства. У дореволюційних енциклопедіях воно відсутнє, а поширилося в нашій країні тільки з 1930-х рр., на хвилі високого престижу всього, пов'язаного з поняттям “народ”. Перед тим, на початку ХХ ст., користувалися поняттям “селянське мистецтво” [4].

В англійській літературі термін “Folk Art” (“народне мистецтво”) з'явився в другій половині ХХ ст. У короткому Оксфордському словнику мистецьких термінів “народне мистецтво” визначено як мистецтво, ремесла та декоративні прикраси, створені людьми, які не мали формальної художньої освіти, але мають усталені традиції стилів та майстерності. Країна чи регіон можуть мати характерне народне мистецтво [2].

У сучасній естетичній теорії поняття “народне мистецтво” вживається для означення “залишкових” форм художності (фольклор, декоративно-прикладна творчість), на відміну від розвинутих форм професійного мистецтва [5].

Народне мистецтво є колективною творчістю. У народній мистецькій творчості протягом століть проходив відбір та шліфування етнокультурних образів матеріальної культури, які ставали знаковими елементами народної культури і разом із усталеними засобами виразності ставали національними ідентифікаторами. Традиційне декоративно-вжиткове мистецтво є одним із сегментів народного мистецтва, пов'язане з використанням природних матеріалів, традиційних архаїчних технік обробки матеріалів та засобів виразності. На думку О. Стрижак, національне можна охарактеризувати як таке, що необхідно для нормального функціонування нації чи етносу, для найкращого пристосування і виживання в умовах певного середовища [8].

Із появою терміна “дизайн”, з часом витворилися терміни “народний дизайн” в англійському варіанті “Folk Design”, та “етнічний дизайн”, тісно пов'язані з традиціями декоративно-вжиткового мистецтва певних етносів. На території України термін “народний дизайн” з'явився у шістдесятих роках минулого століття, але досі як в Україні так і за її межами, не вироблене його усталене визначення. Сьогодні

у вітчизняній науковій літературі домінує термін “етнодизайн”. Обидва терміни вважаємо синонімічними, але в одних країнах, в силу різних причин, використовується назва “етнодизайн”, в інших – “народний дизайн” з деякими “відтінками” в розуміння їх сутності. Так, у країнах які формувалися мігрантами різних національностей, під народним дизайном розуміють прості, навіть грубі форми, виконані з природних матеріалів з по-сучасному трактованими знаками традиційної орнаментики. У такому дизайні, часто вироби виготовляються з використанням традиційних архаїчних технологій. В польських джерелах поширеніший термін “etnodyzajn” оскільки вважається, що термін “народний” асоціюється із “народною демократією” комуністичного режиму, який себе скомпрометував.

Як складне й багатогранне явище, етнодизайн у наукових студіях отримує різні визначення, залежно від того, який з аспектів автор вважає головним та яку проблематику окреслює для свого дослідження [9].

Етнічний дизайн тісно пов'язаний з національним художнім стилем. Національний художній стиль – поняття, що обіймає все багатство художніх явищ як народного, так і професійного мистецтва. Основою стильової єдності є народне мистецтво, народні форми художності. Ця естетична категорія відображає духовно-формувальні засади народного життя, укладені в чуттєво сприймані предметно-образні форми, що набувають художньої довершеності у творчості професійних митців. У сталості форм народної художності відображається життєво важлива закономірність: закріплення дістають досвідні знання та художні вміння, що визначилися як доцільні щодо якості, та досконалі форми [5].

Етнодизайн через національний художній стиль виступає своєрідною трансформацією елементів національної культури, зокрема декоративного мистецтва, в сучасні промислові вироби, що поєднує традиційне декоративно-прикладне мистецтво із сучасними промисловими технологіями [3].

Потреба підготовки високофахового, національно-свідомого етнодизайнера в нашій країні набула особливого значення, що пов'язано з критичним періодом становлення країни, нації. У розроблюваній нами підсистемі з етнодизайну для закладів вищої культурологічної, мистецької, педагогічної освіти і освіти дорослих, ключовим елементом є регіональні дизайн-центри Ремісничої палати України з делегованими їй державою функціями. Передбачається, що Реміснича палата має виконувати функції аналогічні функціям ремісничих палат європейських країн у професійній освіті, що є чинними системами, які беруть активну участь у професійній освіті різних рівнів. Вони формують професійні стандарти та проекти освітніх програм на всіх рівнях, навчають дорослих. Дизайн-центри при регіо-

нальних представництвах Ремісничої палати в своїй діяльності зможуть враховувати економічну ситуацію на територіях, які вони представляють, та швидко реагувати на їхні соціально-економічні потреби. Одна із головних проблем сучасного вітчизняного дизайну – слабкі зв'язки з виробництвом. Дизайн-центри, сформовані в рамках кластерних структур, зможуть координувати підготовку етнодизайнерів з потребами соціальної, виробничої сфери, бізнесу. Вони займатимуться організацією та координацією проведення практик, кваліфікаційних екзаменів, формування професійних кваліфікацій для майбутніх етнодизайнерів з представниками бізнесу, влади і закладів вищої освіти. Центри зможуть залучати народних майстрів – носіїв глибинних традицій народного мистецтва, для проведення майстер-класів, лекцій, практичних занять з традиційних ремесел для майбутніх фахівців з етнодизайну. Такі дизайн-центри будуть завершальною ланкою етнодизайнерської освіти дорослих як складової освіти впродовж життя, які проводитимуть професійне навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовку дорослого населення з етнодизайну. Реміснича палата, будучи суспільною організацією, має співпрацювати з національною Радою дизайну як представником держави з питань розвитку національного дизайну. Рада дизайну була створена постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996 року № 876 з метою комплексного розв'язання проблем підвищення якості та конкурентоспроможності продукції промислового комплексу, розвитку соціально-культурної сфери шляхом застосування дизайну та ергономіки, впровадження у практику виробництва системи дизайн-ергономічного проектування. Вона була координаційно-консультативним органом при Кабінеті Міністрів України, на який покладається розроблення і реалізація загальнодержавних проблем дизайну та ергономіки, прийняття відповідних рішень. Одним із основних її завдань було стимулювання і координація роботи, пов'язаної зі створенням галузевих і регіональних дизайн-ергономічних служб, підготовкою фахівців з вищою та середньою освітою в галузі дизайну й ергономіки [7].

На жаль, діяльність цієї ради була припинена 21.12.2005 р. Маємо чітке переконання у необхідності відновлення її діяльності. За приклад для неї могла б послужити робота Ради дизайну Великої Британії, котра проводить державну політику щодо розвитку дизайну як частини креативної економіки та впливає на розвиток і сталість підприємств, а також їх продукції.

При такій раді доцільно створити музей дизайну з відділенням, де будуть представлені кращі взірці вітчизняного і іноземного етнодизайну. Такий музей має існувати і у віртуальній реальності як сховище наочних матеріалів для підготовки етнодизайнерів.

Музеї прикладного мистецтва і дизайну відігравали важливу роль у розвитку дизайну в другій половині XIX ст. в Австрії, Великій Британії, Німеччині. Музеї дизайну в наш час працюють багатьох містах європейських країн: Відні (Австрія), котрий був заснований ще 1863 р., Лондоні (Велика Британія), Вайль-на-Рейні (Німеччина), Генті (Бельгія).

Підготовка етнодизайнерів в закладах вищої культурологічної, мистецької, педагогічної освіти і освіти дорослих має відбуватися за інтегрованими програмами на двох рівнях. На першому рівні підготовка повинна проходити в два етапи. На підготовчому етапі, це перші два курси першого рівня вищої освіти (бакалавр), майбутні етнодизайнери вивчають матеріальну культурну спадщину етнокультурних регіонів країни, етнографію, виділяючи знакові елементи народної культури та проводять художньо-проектну діяльність з варіювання найкращих зразків традиційного декоративно-вжиткового мистецтва, в яких поєднується новаторство і “народність”, просякнуті національним духом, з використанням традиційних природних матеріалів й архаїчних технологій виготовлення і частковим застосуванням сучасних технічних засобів. На другому етапі, останні два курси, студенти розробляють етнодизайнерські проекти товарів, затребуваних на ринку як внутрішньому, так і зовнішньому, виготовлення яких передбачає органічне поєднання національних традицій зі світовими досягненнями в дизайні та використання новітніх технологій і матеріалів. Важливо зауважити, що етнодизайн може бути спрямований на внутрішнього споживача для “опредмечення” архаїчного менталітету і підтримання етнічного здоров'я нації – “національний” стиль, і розрахований на зовнішнього споживача – це розробки, які містять у собі й частку “опредмечених” рис суперсучасного глобалізаційного менталітету, аби не втратити зв'язку з динамічним навколишнім світом і бути легко впізнаваним – “змішаний” стиль [10]. У концепції японського дизайну, який є взірцем для багатьох, закладено концепцію “змішаного” стилю, що виник на засадах органічного поєднання особливостей японського побуту і його художніх традицій з кращими досягненнями світового дизайну. Найяскравіше це виявилось у проектуванні інтер'єрів, меблів, домашнього устаткування [1]. Ми схильні до думки, що для українського етнодизайну доцільно розділяти проектування для внутрішнього і зовнішнього споживача.

На другому рівні вищої освіти (магістр) майбутні етнодизайнери проводять масштабні комплексні проектні розробки етнічних середовищ та намагаються розв'язувати проблеми, пов'язані з новими викликами для дизайну у XXI ст.

Формування високопрофесійного етнодизайнера є дуже важливим завданням національної системи

освіти, оскільки він своєю діяльністю не тільки впливає на розвиток вітчизняного бізнесу, а й сприяє збереженню і розвитку етносу, нації.

Висновки. У розроблюваній нами підсистемі національної неперервної дизайн-освіти – культурно-мистецькій з етнодизайну для закладів вищої культурологічної, мистецької, педагогічної освіти і освіти дорослих ключовими елементами є дизайн-центри при регіональних відділеннях Ремісничої палати України. Дизайн-центри, створені, в рамках кластерних структур, зможуть координувати підготовку етнодизайнерів з потребами виробничої сфери, бізнесу. Реміснича палата має співпрацювати з національною Радою дизайну, завдання якої – проводити державну політику щодо розвитку дизайну як частини креативної економіки та впливати на розвиток і сталість підприємств, а також їхньої продукції. При раді доцільно створити музей дизайну з відділенням для демонстрації кращих зразків об'єктів вітчизняного і закордонного етнодизайну. Етнодизайн може бути спрямований на внутрішнього споживача, для “опредмечення” архаїчного менталітету і підтримання етнічного здоров'я нації, та на зовнішнього, коли дизайн-проекти містять у собі й частку “опредмечених” суперсучасного глобалізаційного менталітету, аби не втратити зв'язку з динамічним навколишнім світом і були легко впізнаваним. Для Українського етнодизайну доцільно розділяти проектування для внутрішнього і зовнішнього споживача.

Перспективу наших подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні і розробці підсистеми виробничо-технологічної з ергодизайну як елемента національної системи неперервної дизайн-освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дизайнерська діяльність: стан і перспективи: інформаційно-методичне видання / за ред. В.О. Свірка. Київ: УкрНДЦДЕ, 2014. 171 с.
2. Короткий Оксфордський словник мистецьких термінів. Оксфордське мистецтво онлайн. Oxford University Press. URL: <http://www.oxfordartonline.com.libproxy.lib.unc.edu/subscriber/article/opr/t4/e737> (дата звернення: 12.08.2023).
3. Кара-Васильєва Т. Формування дизайну в Україні художниками авангарду. *Нариси з історії українського дизайну XX ст.*: зб. ст. Київ: Фенікс, 2012, С. 33–34.
4. Лебедева А.І. “Народний дизайн”: поняття, що не стало терміном. *Народознавчі зошити*. 2018. № 2 (140). С. 328–332. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.02.328> (дата звернення: 10.08.2023).
5. Мовчан В.С. Закономірності історичного життя мистецтва. URL: <https://textbook.com.ua/etika-ta-estetika/1473446665/s-17?page=2> (дата звернення: 16.08.2023).
6. Оршанський Л.В. Етнодизайн як інноваційний художньо-естетичний компонент технологічної освіти. *Молодь і ринок*. 2011. № 1 (72). С. 38–41.
7. Про Раду з дизайну: постановка Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996 р. № 876. URL: <https://zakon.ra>

[da.gov.ua/laws/show/876-96-%D0%BF#Text](https://zakon.ra.gov.ua/laws/show/876-96-%D0%BF#Text) (дата звернення: 12.08.2023).

8. Стрижак О. До питання про взаємодію народного мистецтва і професійної художньої діяльності як складових національної культури. *Українська народна творчість у поняттях міжнародної термінології. Примітив, фольклор, аматорство, кітч...*: Колективне дослідження Других Гончарівських читань. 1995. Київ: Родовід, 1995. С. 27–32.

9. Сиваш І.О. Мистецтво етнодизайну в художній культурі України XX – початку XXI ст.: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ, 2019. 191 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Syvash_Iona/Mystetstvo_etyody_zainu_v_khudozhnii_kulturi_Ukrainy_XXI_pochatku_XXI_s_t.pdf (дата звернення: 14.08.2023).

10. Цідило І. Етно-дизайн у формуванні інформаційно-графічної культури майбутнього дизайнера. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/etnodizayn-v-formirovani-informatsionno-graficheskoy-kultury-buduschego-dizaynera%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/etnodizayn-v-formirovani-informatsionno-graficheskoy-kultury-buduschego-dizaynera%20(2).pdf) (дата звернення: 18.08.2023).

REFERENCES

1. Dyzainerska diialnist: stan i perspektyvy [Design activity: state and prospects]. *Informational and methodical publication*. (Ed.). V.O. Svirko. Kyiv, 2014. 171 p. [in Ukrainian].
2. Korotkyi Oksfordskyi slovnyk mystetskykh terminiv. Oksfordske mystetstvo onlain [Concise Oxford Dictionary of Art Terms. Oxford Art Online]. Oxford University Press. Available at: <http://www.oxfordartonline.com.libproxy.lib.unc.edu/subscriber/article/opr/t4/e737> (Accessed 12 August 2023). [in English].
3. Kara-Vasylieva, T. (2012). Formuvannia dyzainu v Ukraini khudozhnykamy avanhardu [Formation of design in Ukraine by avant-garde artists]. *Essays on the history of Ukrainian design of the 20th century*. Kyiv, pp. 33–34. [in Ukrainian].
4. Lebedieva, A.I. (2018). “Narodnyi dyzain”: poniattia, shcho ne stalo terminom [“People’s design”: a concept that has not become a term]. *Ethnological notebooks*. No. 2 (140). pp. 328–332. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.02.328> (Accessed 10 August 2023). [in Ukrainian].
5. Movchan, V.S. Zakonomirnosti istorychnoho zhyttia mystetstva [Patterns of the historical life of art]. Available at: <https://textbook.com.ua/etika-ta-estetika/1473446665/s-17?page=2> (Accessed 16 August 2023). [in Ukrainian].
6. Orshanskyi, L.V. (2011). Etnodyzain yak innovatsiyniy khudozhno-estetychniy komponent tekhnolohichnoi osvity [Ethnodesign as an innovative artistic and aesthetic component of technological education]. *Youth & market*. No. 1 (72). pp. 38–41. [in Ukrainian].
7. Pro Radu z dyzainu [“About the Design Council”]. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 30, 1996 No. 876. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-96-%D0%BF#Text> (Accessed 12 August 2023) [in Ukrainian].
8. Stryzhak, O. (1995). Do pytannia pro vzaiemodiiu narodnoho mystetstva i profesiinoi khudozhnoi diialnosti yak skladovykh natsionalnoi kultury [To the question of the interaction of folk art and professional artistic activity as components of national culture]. *Ukrainian folk art in the concepts of international terminology. Primitive, folklore, amateurism, kitsch...*: A collective study of the Second Goncharivskyi readings. Kyiv, pp. 27–32. [in Ukrainian].